1

MŪSŲ PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY—"OUR HAVEN" AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper.

PRENUMERATA
Ištisiems metams—£ 3.0.0.
Pusei metų—£ 1.10.0
Trims mėnesiams £ 1.0.0.
Atskiras nr. — 1/6.
N. Zelandijoje ir Anglijoje kaina ta pati. Kituose kraštuose - £ 4.0.0 metams.

SKELBIMAI
1 colis per vieną skiltį—10/-
Skelbimų kaina vienai teksto eilutei arba jos vietai—1/6.
Nuolatiniams skelbimams teikiama nuolaida.
Už skelbimų turinį neatsakoma.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA:
Box 4558, G.P.O.
Sydney, N.S.W.

Redaktorius: Jurgis Kalakauskas
Redakcija: 127 Mimosa Rd., East Bankstown, N.S.W. Tel.: UY 4581, WB 1758

LEIDŽIA: AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA.

Nr. 23 (373). Septintieji metai.
SYDNĖJUS, 1956 m. birželio 6 d.

Reta Proga

Šiame laikraštyje buvo rašyta apie Melbourno tautinių šokių grupės Atžalyno numatomą dalyvavimą Olimpinių Žaidimų atidarymo iškilmėse. Užsiminta buvo, kad tinkamai pasiruošti reikia lėšų.

"Atžalynas" yra oficialiai pakviestas, sykiu su kitų tautybių panašiomis grupėmis, tad jis negali nedalyvauti. Ir mes tik džiaugtis galime šia puikia proga parodyti pasauliui, kad pavergtosios Lietuvos politinė tremtis yra gyva ir turi sąlygas savo tautinei kultūrai puoselėti.

Todėl būtų gal netikslu tarti, kad čia tėra tik reprezentacijos reikalas. Tikriau bus, jeigu šį įvykį vertinsime kaip mūsų tautinio gyvastingumo demonstraciją, lietuvybės gajumo ir neatlaidžios kovos dėl savosios šalies laisvės pasireiškimą.

Olimpiniai Žaidimai, į kuriuos suplauks tūkstančiai rinktinių sportininkų iš viso pasaulio, įskaitant ir Sovietų Sąjungos sportininkus, kurių eilėse, tikėkime, bus ir lietuvių, nėra eilinis sportinis parengimas. Į juos suplūs šimtai žurnalistų, tūkstančiai ekskursantų iš visų kontinentų. Tai įvyks šiemet Melbourne.

Netenka kalbėti, kad "Atžalyno" nariai ir vadovas pluša sukaitę, idant "malūnas" gerai suktųsi, "blezdingėlės" grakščiai skarelėmis mojuotų, "lenciūgėlis" netrūktų. Bet to dar maža. Reikia, kad visi šokėjai būtų tikrais tautiniais drabužiais apsirengę. Reikia tad tuos drabužius įgyti, nes dabar tik retas turi tinkamus užsidėti šiam svarbiam pasirodymui.

Melbourne yra Giedraitytė, prityrusi tautinių kostiumų audėja. Šalia jos taip pat yra žmonių, kurie išmano tautinius raštus ir žino, kurioje Lietuvos dalyje kokius tautinius drabužius mūsų moterys nešiojo. Bet Giedraitytė studijuoja universitete ir ji viena gali neįveikti viso darbo. Ji, be to, ir pinigo tiek neturi, kad galėtų teikti ilgalaikį kreditą "Atžalynui", o šias eilutes rašantis žino, kad tautinių šokių grupė jai yra nemažai skolinga.

Tautinius kostiumus įsigyti brangiai kaštuoja, gi Grupės nariai yra daugiausiai jauni žmonės, nedaug teuždirbą, arba ir nieko, kurie mokosi. Gi kitų tėvai gal neišgali šiam reikalui skirti pinigų. Kita vertus, nedera ir norėti, kad šokėjai, atiduodą laisvas nuo fabriko ar pamokų valandas repeticijoms, dar ir savo kišenes ištuštintų reikalui, kuris turi rūpėti visai bendruomenei.

Klausimas yra svarbus ir skubiai spręstinas. Siūlymas būtų štai koks: kiekviena Australijos lietuvių kolonija organizuoja lėšas Melbourno tautinių šokių grupės pasiruošimui Olimpinių Žaidimų atidarymo iškilmėms. Iniciatyva gali išplaukti iš paskirų asmenų, organizacijų, bet tiktų pavyzdį parodyti ALB apylinkių valdyboms ir seniūnijų vadovybėms, pasikviečiant organizacijas ir paskirus asmenis patalkauti.

Lėšų telkimo akciją pradėjus gal atsiras koks komitetas Melbourne — šio miesto bendruomenės vadovų buvo net pareiga pirmiesiems ateiti į talką "Atžalynui", kurio rūpesčių ir sunkumų jie negali nežinoti.

LIŪDNUOSIUS ĮVYKIUS PRISIMENANT

Artėja liūdnųjų birželio mėnesio įvykių sukaktys. Pirmasis toks įvykis buvo, kai 1940 m. birželio 15 d. Sovietų Sąjunga, brutaliai sulaužydama taikos, nepuolimo ir tarpusavio pagalbos sutartis bei savo vadų iškilmingiausius pažadus, okupavo Lietuvą. Tuojau po to, panaudodama raudonosios armijos jėgą, Maskva, prieš tautos valią, įjungė mūsų kraštą į Sovietų Sąjungą.

Su nemažesniu skausmu prisimename ir 1941 m. birželio 14 d. įvykius, kada tūkstančiai nieku nekaltų mūsų sesių ir brolių buvo nakčia suimti ir žiauisiausiu būdu deportuoti į sovietines priverčiamojo darbo stovyklas. Suimami ir išvežami buvo ne tik sveikieji ir jaunesnieji, bet ir vaikai, moterys, seneliai ir net ligoniai.

Lietuvių tauta niekados neužmirš šio Sovietų atentato prieš taikius, ramiai savo tėvynėje gyvenančius darbštumu ir ištverme savo krašto gerovę kuriančius žmones. Ir šiais metais skaudžiuosius birželio įvykius minės lietuviai Tėvynėje, naujo ryžto pasisemdami savo sunkioje kovoje su okupantais, juos minės Sibiro tundrose ir taigose ištrėmimą kenčiantieji mūsų tautiečiai, juos minėsime ir mes — visur, kur tik lasvajame pasaulyje yra lietuvių.

Ypač didelė atsakomybė tenka mums, esantiems šiapus geležinės uždangos. Mūsų uždavinys yra be paliovos belstis ir belstis į viso laisvojo pasaulio sąžinę, kol kiekvienas padorus žmogus, vis tiek, kurios tautos jis bebūtų, supras, kad Sovietai Lietuvoje yra įvykdę Dangaus bausmės šaukiantį nusikaltimą prieš pagrindines žmogaus eises, kad jie išplėšė iš mūsų brangiausią turtą — mūsų Tėvynės laisvę ir kad toji mums padarytoji skriauda turi būti atitaisyta, sulaužyta teisė ir teisingumas turi būti atstatyti. Anapus geležinės uždangos esančių mūsų tautiečių rankos yra supančiotos ir burnos uždarytos. Todėl mes, laisvajame pasaulyje esantieji, juo garsiau turime kelti mūsų balsą, kol visas pasaulis atsistos mūsų pusėje ir įsisąmonins, jog su Sovietais negali būti taikos ir gero sugyvenimo, kol jie neatsisakys savo imperializmo ir kolonializmo ir grąžins tai, ką jie yra iš kaimyninių tautų pagrobę.

Sovietai dedasi atsisakę Stalino ir nusigręžę nuo jo vartotų metodų Sovietų Sąjungoje jam viešpatavimo laikais. Jei dabartiniai Sovietų valdovai yra nuoširdūs, tegu įrodo tai ne žodžiais, o darbais. Tarp didžiųjų Stalino nusikaltimų yra Lietuvos ir mūsų kaimynų pabaltiečių pavergimas. Tegu Sovietai grąžina Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę, tegu atitraukia savo kariuomenę ir valdžios aparatą iš mūsų krašto, tegu duoda mums galimybę įvykdyti laisvus rinkimus ir susilaukti Lietuvos Respublikos priešakyje valdžios, kuri būtų laisvai išrinkto Seimo pastatyta ir atstovautų lietuvių tautos valiai.

Liūdnųjų įvykių sukakčiai artėjant, kviečiame visus mūsų tautiečius į Didžiąją Talką. Šiais metais ruoškime birželio minėjimus dar iškilmingiau, lankykime juos dar gausingiau. Manifestuodami mūsų nepalaužiamą valią būti laisvais ir nepriklausomais, siųskime mūsų rezoliucijas ir peticijas mus priglaudusio krašto vyriausybei, kur tik mūsų esama, kreipkimės į Jungtines Tautas, į parlamentus, politines partijas, Bažnyčių atstovus, tarptautines ir ideologines organizacijas, į spaudą, vienu balsu prašydami, kad nebūtų nusileista Sovietų imperializmui ir kad nebūtų Sovietams pripažintą tai, ką jie yra užgrobę. Prašykime, kad visur ir visada būtų statoma Sovietams sąlyga — atitaisyti padarytas skriaudas, grąžinti laisvę ir nepriklausomybę mūsų Tėvynei Lietuvai ir visiems, kam tik Sovietai jas yra išplėšę.

Beveik kasdien spaudoje skaitome, kad Sovietuose vyksta rūgimas, kad Sovietų diktatūrinis režimas ima pats savim bodėtis ir kad Sovietų Sąjungos žmogus, neturėdamas nustoti nieko kito, kaip tik bolševikinės vergijos pančių, ima nerimti ir pradeda burnoti. Ir vėl atrodo, jog "pavasaris jau eina Karpatų kalnais..."

Nesiimdami pranašauti, kaip išsiplėtos prasidedančioji Sovietuose naujoji raida, mes turime konstatuoti kad pavergtųjų kraštų išlaisvinimo atžvilgiu Sovietuose jokio prablaivėjimo nematyti. Sovetai pasmerkė Staliną, bet uoliai vykdo jo užbrėžtą politiką. Jeigu spręsti iš Sniečkaus ir estų kvislingo Kabino kalbų, pasakytų komunistų XX-jo suvažiavimo Maskvoje proga, tai atrodo, tartum Sovietai ir toliau būtų nusistatę laikytis jų skelbiamos aiškios neteisybės, meluodami per akis, esą, lietuvių tauta, Sovietų okupuota ir inkorporuota, esanti laiminga ir tuo būdu tikrąją nepriklausomybę atgavusi. Sniečkaus žodžiais, svarbiausias komunistų uždavinys Lietuvoje — kovoti su nacionalinės buržuazijos ideologija, atsieit, su lietuvių tautos aspiracijomis nusikratyti sovietiniu jungu. Mūsų pareiga yra šiuos akiplėšiškus melus išsklaidyti ir tikruosius lietuvių tautos siekimus atskleisti visam pasauliui.

Jei laiko dvasios paveikti Lietuvos ar Maskvos komunistai ir pradėtų kitaip kalbėti, tai neturėtų nei mūsų paveikti, nei laisvojo pasaulio suklaidinti. Jokie Sovieteeų viliojimai, jokie pažadai

(Tąsa 2 psl.)

KRITO IR MOLOTOVAS

NEIŠSILAIKĖ NĖ PASKUTINIS SENOSIOS STALINISTINĖS GVARDIJOS TIUMVIRTO NARYS, BUV. MINISTERIS PIRMININKAS, ILGAMETIS SOV. SĄJUNGOS UŽSIENIŲ POLITIKOS VAIRUOTOJAS MOLOTOVAS.

Maskvos radijas trumpai pranešė apie Sov. Sąjungos užsienių reikalų ministerio M.V. Molotovo atsistatydinimą. Jo vieton paskirtas Dimitri Shepilov, 50 metų amžiaus žurnalistas, nuo 1952 metų kom. partijos laikraščio "Pravdos" redaktorius.

Molotovas tačiau ir toliau pasilieka ministerio pirmininko pavaduotoju.

Būdinga, kad Molotovo pašalinimas įvyko Jugoslavijos prezidento Tito vizito išvakarėse. Manoma, kad Sov. Sąjungos vadai, norėdami sustiprinti draugystę su Tito, paaukojo Molotovą, kuris 1948 m. pasirašė deklaraciją dėl Tito ir Jugoslavijos komunistų partijos pašalinimo iš Kominformo.

Molotovo pašalinimo buvo laukiama, nes jo ir Chruščevo nuomonės griežtai skyrėsi, ne tik užsienio politikos klausimais, bet ir dėl partijos linijos aplamai. Chruščevas su savo šalininkais pasukęs "kolektyvinio vadovavimo" keliu, pradėjo "apskaičiuotos rizikos" politiką su satelitiniais kraštais, leisdamas jiems daugiau nacionalinio savarankiškumo. Chruščevas, neatsisakydamas pasaulio užvaldymo idėjos, tačiau to siekia naujais metodais. Tai rodo Kremliaus vadų vizitai į laisvojo pasaulio kraštus ir kitų kraštų politikos vadovų kelionės į Maskvą. Gi Molotovas, "kietos" politikos šalininkas, nepripažįsta nuolaidų nei užsienio politikoj, nei satelitams.

Vakarų politiniai stebėtojai mano, kad Chruščevui naujais metodais siekiant "taikios koegzistencijos" įgyvendinimo, Molotovui ir negalėję būti vietos Sov. Sąjungos politiniame viešajame gyvenime. Jam sėdint užsienių reikalų ministerijoje nebūtų įmanoma užliūliuoti ir Jugoslvijos komunistus.

Molotovas yra paskutinis iš senosios stalinistinės gvardijos triumvirato (Malenkovas — Berija — Molotovas), kurie po Stalino mirties buvo skaitomi faktinaisiais Sov. Sąjungos valdovais. Berija buvo likviduotas, apšauktas išdavikų, Malenkovas iš ministerio pirmininko kėdės nusviestas į elektros jėgainių ministeriją, o dabar "pasitraukė" ir Molotovas: senas revoliucionierius, dirbęs dar su Leninu, buvęs Sov. Sąjungos ministeris pirmininkas ir per du kartus užsienių reikalų ministerijos valdytojas — ilgiausiai už bet kurį kitą sovietinį vadą išsilaikęs valdžios viršūnėse.

Naujasis užsienių reikalų ministeris sovietnėj hierarchijoj iškilo Chruščevo laikais, ypač pastaraisiais metais. Jis, sakoma, yra puikus kalbėtojas ir gabus žurnalistas.

Maršalas Tito Maskvoje

Jugoslavijos prezidentas maršalas Tito gegužio 2 d. atvyko trijų savaičių vizito į Maskvą. Stotyje jį pasitiko Chruščevas, Bulganinas ir kiti augštieji Kremliaus viršininkai. Tito savo kalboje (rusiškai) susirinkusiems maskviečiams pareiškė, kad nesusipratimai daugiau nepasikartosią, nes Jugoslavijos — Sov. Sąjungos tautų likimas yra neišskiriamas.

Tito labai laukė kremlius. Jo vizitui priduodama didelės reikšmės ir juo susidomėję visi satelitinių kraštų komunistiniai vadai.

● Pereitą savaitę Italijos komunistų vadas Palmiro Togliati buvo nuvykęs į Jugoslaviją atnaujinti draugystę su Tito. Manoma, kad šį vizitą padaryti įsakė Chruščevas. Togliati, Jugoslavijai susipykus su Maskva, daug kartų yra žiauriai išplūdęs Titą. Italijos komunistų partija šiuo metu išgyvena sunkią krizę.

Stok!

KUR EINI?
ar žinai, kad
Rob Roy?..

PAKELIAMA GELEŽINĖ UŽDANGA?

Reikalas, vertas rimto dėmesio ir atsargumo

Esame rašę, kad Australijos vyriausybė yra kreipusis į Sov. Sąjungos vyriausybę, prašydama išleisti iš Sov. Sąjungos žmones, kurie norėtų atvykti pas savo artimus gimines į Australiją. Buvo įteiktas ir tokių asmenų sąrašas.

Dabar oficialiai parnešama, kad D. Britanijos ambasadoriui Maskvoje Sov. Sąjungos min. pirm. Bulganinas yra pareiškęs, jog jo vyriausybė užinteresuotus asmenis leisianti išvykti pas savo gimines Australijon ir D. Britanijon, taip pat nebus daroma kliūčių "naujiesiems australams" aplankyti ir savo artimuosius Sov. Sąjungoj.

Šiuo klausimu kalbėdamas Australijos imigracijos ministeris Holtas nurodė, kad Sov. Sąjungos užsienių reikalų ministerijos atsakingas pareigūnas gegužio 15 d. D. Britanijos ambasadoriui priminęs, kad Sov. Sąjungos vyriausybė norinti turėti smulkesnių žinių apie tuos "naujuosius australus", kurie kviečia savo artimuosius iš gimtųjų kraštų, nes Sovietų Sąjunga nori būti tikra, kad jos piliečiai vyks pas artimus jiems žmones.

Ministeris nurodė, kad vardai ir adresai "naujųjų australų", norinčių savo šeimų narius atgabenti į Australiją, Maskvai bus pranešti gavus jų sutikimą.

Tikėtina, kad Sovietai išleis keletą ar kelioliką žmonių pas savo artimuosius į Australiją, Anglija bei kitus kraštus, bet abejotina, kad tai įvyktų platesniu mastu. Baiminamasi, kad šiuo keliu Maskva gali susirinkti norimas informacijas apie politinius tremtinius, o propogandiniais sumetimais teišleis vieną kitą senelį, tuo išgarsindama visam pasauliui savo "humaniškumą, gerą valią bei norą su visu pasauliu gyventi broliškai".

Klausimas svarbus, vertas rimto dėmesio ir atsargumo.

Ministeriams Pirmininkams Susirenkant

Iš Londono pranešama, kad įvyksianti Commonwealtho ministerių pirmininkų konferencija atsiduris prieš svarbų klausimą — Anglijos — Sov. Sąjungos santykių tolimesnę raidą. Dienraštis "Daily Mail" rašo, kad min. pirmininkai šioje konferencijoje, kuri prasidės birželio 27 d. Londone, diskutuos kiekvieną aspektą Sov. Rusijos pradėtos koegzistencijos kovoje su Vakarais, kur pradėjo ryškėti, ypač politinėje ir ekonominėje plotmėje Sovietų ūkinis veržlumas, siekiant paskolomis, kreditais ir gaminiais įsibrauti į britiškojo pasaulio užvaldytas rinkas, kelia itin rimtą susirūpinimą Londonui.

Australijos ministeris pirmininkas Mr. Menzies pereitą savaitę išvyko į Londoną, kur dalyvaus šioje konferencijoje.

— Suomių dienraštis "UUsi Suomi", rašydamas apie sovieitinius planus 100.000 Pabaltijo jaunimo, daugiausiai vyrų, perkelti anapus Uralo, pirmoj eilėj į Altajaus kraštą ir Kasachstaną, pastebi, kad juos ten norima pastoviai įkurdinti. Švedų "Svenska Morgonbladet" rašo, kad įstaigos gavusios įsakymą vengti "pagal galimumus" panaudoti prievartą tais atvejais, kur tektų vaikus atskirti nuo tėvų.

Velniui tebeperšti nagai

Sov. Sąjungos ambasadorius Bonoje, įteikė Vak. Vokietijos vyriausybei notą, kurioje tvirtina, kad Vak. Vokietija, atsisakydama duoti pabėgėlių sąrašus, elgiasi priešingai tiems pažadams, kuriuos yra davęs Sov. Sąjungai kancleris dr. Adenaueris.

Sov. Sąjungos ambasadorius Zorinas Vokieetijos vyriausybei yra įteikęs oficialų raštą, reikalaudamas repatrijuoti Sov. Sąjungos piliečius, š.m. kovo mėn., bet Vak. Vokietija atsisakė išduoti sąrašus, kadangi tuos pabėgėlius laiko politiniais emigrantais, gi Maskva šitokių teisių jiems nenori pripažinti, nes šie žmonės ir toliau tebekovoja už savo kraštų laisvę.

ANGLIJOS LIETUVIŲ ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMAS

DBLS visuotinis skyrių atstovų suvažiavimas Londone išrinko naują S-gos valdybą. S-gos pirmininku perrinktas M. Bajorinas, o valdybos nariais išrinkti: kun. A. Kazlauskas, Žymantas, Nenortas, Grikinas, Dargis ir Vilčinskas. Lietuvių Namų Akc. B-vės, kuri dabar valdo namus Londone, 24 ha ūkį netoli Londono ir turi nuosavą spaustuvę, — akcininkų suvažiavimas nutarė padidinti B-vės akcinį kapitalą iki 15.000 svarų sterlingų. 1957 m. bus ruošiamas Sąjungos 10 m. sukakties minėjimas.

D. BRITANIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ KONGRESAS

Per Sekmines, D. Britanijos Lietuvių Sodyboj įvyko pirmasis D. Britanijos lietuvių katalikų kongresas, į kurį buvo atvykęs vysk. Vincentas Padolskis iš Italijos, prof. Z. Ivinskis ir kt.

Kongresas buvo pavadintas D. Britanijos lietuvių katalikų kongresu už geresnį pasaulį.

● A.A.P. žinių agentūra praneša, kad Vid. Rytuose padėtis atslūgstanti. Arabų — Izraelio santykių įtampa sumažėjusi. Tačiau dar toli iki normalios padėties.

● Kanados užsienių reikalų ministeris Lester Pearson, kalbėdamas parlamente pareiškė, kad komunizmas Azijoj pereitais metais nėra pasiekęs laimėjimų. Vakarai ten išlaikė savo pozicijas, kadangi laisvų Azijos tautų gerovė kyla, o komunizmas galįs sėkmingai reikštis kitų valdomuose karštuose, kurstant jų nacionalines aspiracijas.

● Singapūro (D. Britanijos kolonija) pirmasis ministeris Marschall pranešė, kad D. Britanijos Kolonijų ministerija atmetusi jo planą dėl Singapūro kaip nepriklausomos valstybės sukūrimo. Spaudos atstovams jis pareiškė, kad jis pasitrauksiąs iš pareigų. Marschall numato atsistatydinti birželio pradžioj, o po to jis vyks į Indiją, Kiniją ir kitus kraštus, studijuoti tų valstybių politinį, socialinį ir ūkinį gyvenimą.

● JAV oro pajėgų gen. štabo viršininkas gen. Nathan Twining, kaip pranešama iš Vašingtono, priėmęs Sov. Sąjungos kvietimą dalyvauti birželio 24 d. Sovietų Sąjungos aviacijos šventėje Maskvoje. Prezidentas Eisenhoweris šiam vizitui pritaręs.

Bažnyčios paverstos sandėliais

(E) Gautosiomis žiniomis, kun. J. Vailokaitis mirė ir palaidotas 1953 m. rugpjūčio 5 d. Paštuvos kapinėse, tarp Vilkijos ir Kulautuvos. Vysk. Karoso kapas tebėra Marijampolės bažnyčioje. Jis prižiūrimas ir papuošiamas. Tikintieji Marijampolėje ruošiasi jam pastatyti paminklą. Marijompolėje yra klebonu Petrauskas, buv. karo kapelionas. Su juo Marijampolėje yra 4 kunigai, tarp jų — ir senukas kun. V. Dvaranauskas, be to, du jauni vikarai, baigę mokslus jau rusų okupacijos metais. Buvusi katalikų bažnyčia Vytauto gatvėje, dabar vadinamojoje Černiachovskio gatvėje, yra uždaryta. Joje įtaisytas knygų krautuvės sandėlis. Iš oro bažnyčia nepakeista. Tuo tarpu evangelikų bažnyčia Kauno gatvėje pakeista jau ir iš oro. Joje įrengta sporto halė. Marijampolėje Kauno gatvėje buvo dvi žydų sinagogos, kuriose dabar yra įrengti audimo fabrikai. Marijampolėje žydų tegyvena vos keli. Pravoslavų veikia senoji nedidelė bažnytėlė kapinėse. Virbalio bažnyčios vietoje testūkso griuvėsiai.

Vilkaviškyje katedra per karą buvo sulyginta su žeme. Vilkaviškio vyskupijoje ar kitur tebedirba šie dvasininkai: Pr. Adomaitis, dr. P. Bielskus, Petras Dvaranauskas, Dumčius, Juozas Aleksa, Akelis, Birbilas, Inkratas, Josiukas, Luckus, Leonas, Mikelevičius, Gurevičius, Pėstininkas, Reitelaitis, Maslauskas, Rudaitis, Merkevičius, Švelnys, grąžintasis iš Sibiro Vizgirda, Vaičaitis, Vebeliūnas, Uogintas ir kiti. Stankevičius drba Vilniuje. Yra apie 20 gyvų kunigų, atšventusių savo sidabrinį jubiliejų (25 metų kunigavimo sukaktį). Klebonais yra paskirta ir jaunesnių kunigų. Apskritai, krašte religinis gyvenimas, kiek okupacinės sąlygos leidžia, stengiamasi palaikyti gyvas, nepaisant viso prispaudėjų žiaurumo. Tebesąs gyvas ir dr. L. Bistras. Jis jau grąžintas į Lietuvą.

★ Aktorei Antaninai Vainiūnaitei — Kubertavičienei (Kauno dramos teatre) suteiktas LTSR liaudies artistės vardas.

IŠ LIETUVIŲ IŠPLĖŠĖ 220 MILIONŲ RUBLIŲ

Sovietai paskelbė naują valstybinę paskolą "liaudies ūkiui išvystyti". Tai 1956 m. laidos, 32 miliardų rublių 20 metų laikotarpiui paskola. Ji realizuojama tik gyventojų tarpe. Paskolos lakštus visi turi pirkti ir visi "savanoriškai" su "džiaugsmo ašaromis" akyse.

Iš Lietuvos gyventojų kišenių "laisvanoriškos" valstybinės paskolos forma ištraukiama apie 220 milionų rublių.

Paskolos pasižadėjimus raginama pasirašyti 3-4 savaičių atlyginimo dydžio (mėnesinį atlyginimą gaunantiems tarnautojams — mėnesio alga). Pasižadėta paskola bus išskaitoma iš atlyginimų per 10 mėnesių.

Trys ketvirtadaliai skolininkų negauna jokių palūkanų. Palūkanos loterijos keliu lygiomis dalimis per 40 pusmečių skirstomos tik ketvirtadaliui skolintojų. Iš tų daugumas katrą nors pusmetį per ateinančius 20 metų galės savo paskolintą šimtinę atgauti dvigubai, o 660 obligacijų kas pusmetį bus apmokamos penkeriopai, 66 dešimteriopai ir 6-7 vietoj 100 rublių gaus po 5000.

Viltis greit laimėti 5000 rublių už 100 yra svarbiausioji skolintojų paguoda, bet ta laimė kas pusmetį gali aplankyti tik... tris iš miliono.

★ LNA, gegužio 24. — Gegužio 20 dieną Kipras Petrauskas Vilniuje dainavo Cavaradossi partiją 150-me "Toscos" operos vaidinime Lietuvos scenoje. Pirmą kartą ta opera Lietuvoje (Kaune) buvo parodyta 1924 metais. Kaune tą pačią dieną įvyko rajoninė dainų šventė. Vadovų teigimu, dalyvavę apie 10.000 dainininkų.

★ LNA, gegužio 23. — "Komjaunimo Tiesa" gegužio 12 d. aprašinėdama įvykusį studentų festivalį ir jo programos įvairumą (buvo dainuojama ir "Gaudeamus"), pastebi, jog "gaila tik, kad dainininkai pasirinkdami repertuarą, kiek pamiršo lietuviškas dainas".

PRENUMERUOKITE MŪSŲ PASTOGĘ.

STALINAS — CARO TARNAS

Žurnalas "Life" paskelbė sensaciją: esą Stalinas buvęs caro laikais "ochrankos" — slaptosios policijos agentas. Tai liudija buvęs sovietinio saugumo generolas Orlovas, pabėgęs 1938 metais į Kanadą. Dokumentą apie tai skelbia ir Issak Don Levine, Stalino biografijos autorius.

NKVD generolas Orlovas apie Stalino tarnybą caro slaptojoj policijoj iškelia savo knygoj "The Secret History of Stalin's Crimes". parašytoj 1953 m.

Kaip Stalino afera iškilo? Dokumentus slaptuose archyvuose surado NKVD karininkas Šteinas, kada šiam buvo pavesta surasti kaltinamąją madžiagą prieš eilę žymių komunistų vadų, kuriuos Stalinas buvo nutaręs likviduoti 1936 m. Šteinas tad ir iškasė bylą, kurioje buvo duomenys, rodą, kad Stalinas anais laikais buvo ne revoliucionierius, bet agentas provokatorius, dirbęs caro žvalgybai. Stalinas Turkestanan, kaip šie dokumentai skelbia, 1913 m. buvo ištremtas ne už revoliucinę veiklą, bet už mėginimą caro saugumui įskųsti Lenino patikėtinį Malinovskį, kuris taip pat dirko slaptajai policijai. Stalinas norėjo išėsti Malinovskį, bet caro vidaus reikalų viceministeris Zoloterevas ant Stalino prisiųsto skundo uždėjo rezoliuciją, kuri reiškė prokatoriaus agento ištrėmimą. Stalinui nepasiseskė išėst Malinovskį, bet užtat jis iš to pasimokė ir paskui savo draugus likviduodavo pagal gerai paruoštą planą.

ATSAKYMAS KOMUNISTAMS

Komunistai stengiasi vilioti socialistus, kviesdami su jais sudaryti bendrą frontą. Socialistų Internacionalo konferencija į tokį viliojimą davė aiškų atsakymą, pareikalaudama: grąžinti pavergtiesiems laisvę ir savo gražius žodžius įrodyti darbais. Socialistų Internacionalo Taryba Zueriche aiškiai pabrėžė, kad socializmas ir komunizmas neturi nieko bendro. Komunistai yra socializmo idealų klastotojai. Visur, kur tik jie patenka valdžion, paglemžia visas laisves, sunaikina visokias žmogiškąsias vertybes, už kurias socialistai yra kovoje ištisas kartas. Socialistai tiki demokratija, laisve, žmonių teisėmis, o komunistai yra jas sutrypę kojomis.

MARTYNAS JANKUS

Jo Mirties 10 M. Sukakties Proga

Gegužio 24 d. suėjo 10 metų, kai šiaurinėje Vokietijoje — Flensburge atsisveikinome su paskutiniuoju aušrininku, Mažosios Lietuvos patriarchu Martynu Jankum, kuris didesnę savo ilgo gyvenimo dalį (mirė 88 metų amžiaus) pašventė lietuvių tautos prisikėlimui ir kovai dėl jos laisvės.

Martynas Jankus gimė 1858 m. rugpjūčio mėn. 7 d. Bitėnuose, netoli Rambyno kalno, Klaipėdos krašte. Nuo pat jaunystės dienų M. Jankus įsijungė į žūtbūtinę kovą dėl lietuvybės išlaikymo Prūsų Lietuvoje ir su nepalaužiamu ryžtingumu dėlto kovojo visą savo gyvenimą. Jau ir jo tėvas buvo nekenčiamas vokiečių, nes buvo susipratęs lietuvis.

1878 m. M. Jankus susipažįsta su prityrusiu kovotoju už vokiečių smaugiamų mažųjų tautų laisvę dr. Saurveinu — Girėnu, kurio paskatintas dar giliau įsitraukia į lietuvišką veiklą, o 1883 metais, pasirodžius dr. Jono Basanavičiaus išleistai "Aušrai", jis keliauja į rusų okupuotą D. Lietuvą, platina ten "Aušrą", jos kalendorių, renka prenumeratorius ir jieško žmonių, kurie galėtų slapta iš Tilžės gabenti draudžiamus lietuviškus lakraščius. į Didžiąją Lietuvą.

1886 m. jis įkuria tautiškai susipratusių lietuvių "Birutės" draugiją. 1889 m. jis nusiperka spaustuvę, kurioje spausdina lietuviškas knygeles. 1890 m. išleidžia Mažajai Lietuvai skirtą laikraštį "Saulėtaką". Spaustuvė duoda nuostolius, nes laikraščio ir kitų lietuviškų leidinių spausdinimas nėra pelningas "biznis". Iš skolų Martyną gelbsti jo tėvas.

Išsigelbėjęs iš varžytynių, M. Jankus pradeda leisti pasiskaitymui knygeles: "Prūsų Lietuvos nusidavimai", "Senoviškos lietuvių dainos", "Žiemos vakaro adynėlės", "Burtininkų dainos" ir kt. Viso M. JaJnkus išleido apie 20 knygelių. 1910 m. M. Jankus leido "Apžvalgos" laikraštį.

1914 m., kilus Pasauliniam karui, rusai įsiveržia į Klaipėdos kraštą, suima M. Jankų ir išgabena prie Volgos, kur jis pakelia daug vargo.

Po karo M. Jankus grįžta į Bitėnus. 1923 m. jis jau Klaipėdos sukilimo organizatorių eilėse. Tų pat metų sausio 9 d. M. Jankaus vadovaujamas Vyriausias Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas Šilutėje išleidžia manifestą į Klaipėdos krašto lietuvius, o sausio 15 d. šis komitetas perima išsilaisvinuso Klaipėdos krašto valdymą.

Nepriklausomos Lietuvos laikais M. Jankus, turėdamas daug nuopelnų Lietuvai, tačiau nesiveržia į vadovaujamas vietas. Jis pasilieka savo Bitėnuose.

1926 m. M. Jankui apsilankius Čikagoje, jam įteikiamas auksinis šio miesto raktas. Už ypatingus nuopelnus Italijos karalius Martyną Jankų apdovanoja augščiausios klasės COTONOs ordinu, Lietuvos vyriausybė — Nepriklausomybės medaliu ir kitaiss žymeniais, Šaulių Sąjunga — Šaulių žvaigžde.

M. Jankus, gyvendamas prie Rambyno, buvo sykiu ir tos šventovės saugotojas. Daugybė ekskursijų, belankydamos Rambyną, veik visos užsukdavo į Bitėnus, kur būdavo nuoširdžiai priimamos baltabarzdžio M. Lietuvos patriarcho ir jo šeimos narių. Tai ypač gerai atsimena kariai, ekskursuodavę Nemunu į lietuviškąjį pajūrį.

Nacinei Vokietijai atplėšus Klaipėdą nuo Lietuvos, M. Jankus su skaudančia širdim palieka Bitėnus ir persikelia į Kauną, kur praleidžia pirmąją bolševikų, o taip pat ir vokiečių okupacijas. Jie nelietė M. Jankaus, tačiau pašalino iš Karo muziejaus sodelio jo biustą.

1944 m., artėjant frontui ir bolševikams, M. Jankus pasitraukia į Vokietiją. Čia jis susiduria su dideliais sunkumais ir vokiečių persekiojimais.

Pasibaigus karui M. Jankus apsigyvena su lietuviis Flensburg — Husum D.P. stovykloje, kantriai laukdamas šviesesnio rytojaus — Tėvynės laisvės. Bet iškentėti vargai, antroji tremtis palaužia nebejauną Lietuvos ąžuolą, atlaikiusį daug audrų kovoje dėl Prūsų Lietuvos išvadavimo iš vokiškojo jungo ir prisijungimo prie brolių kitoje pusėje Nemuno.

Su juo netekom paskutiniojo aušrininko ir didžiojo lietuvybės žadintojo Prūsų Lietuvoje. Tegul abar tai mus įpareigoja dar labiau įtempti jėgas kovoje už Lietuvos laisvę ir už Maž. ir Didž. Lietuvos vienybę.

Tegul šviesus Mažosios Lietuvos patriarcho prisiminimas lydi mus ir teneleidžia mums paskęsti šio turtingo krašto materializme, pamirštant Lietuvą, dėl kurios gerovės ir laisvės jis aukojosi.

ALB. POCIUS.

TRAGIŠKASIS BIRŽELIS

(Atkelta iš 1 psl.)

ar pasigyrimai neturi mūsų nukreipti nuo aiškaus ir tiesaus kelio — tik laisvės ir nepriklausomybės grąžinimas Lietuvai tegali mus patenkinti, niekas kitas. Kol Lietuva — Sovietų pavergta, veltui visi viliojimai grįžti, veltui įtaigojimai apsiprasti su Sovietų sudarytąja padėtimi. Liūdnųjų birželio įvykių minėjimas turi pakinti mus, laisvajame pasaulyje gyvenančiuosius, dar stipriau jungtis ir laikytis vienybės. To laukia iš mūsų tautiečiai anapus geležinės uždangos.

Lietuvos laisvinimo kovoje yra susijungusios visos demokratinės jėgos. Jos, Lietuvos seimus demokratiniu būdu renkant, sudarė daugiau kaip 95% lietuviškojo parlamentinio kamieno. Visai patriotinei visuomenei jungtis kelias yra atviras. Kas pasuko ir nuėjo skirtingais keliais — gali be kliūčių ir vėl į bendrą darbą grįžti. Sėkmingam Lietuvos reikalų gynimui yra reikalinga, kad bet kuriam mūsų susiskaldymui būtų padarytas galas. Mūsų orumas visų svetimtaučių akyse kenčia, jei einama pakrikai. "Vienybėje — galybė" tinka mums ypač šiuo metu, ir ta vienybė yra mums daugiau negu kada nors reikalinga.

Minėdami liūdnus ir mums be galo skaudžius birželio įvykius, po visus kontinentus liūdykime visam laisvajam pasauliui skelbkime, kad niekas nėra taip pasilgęs taikos, ramaus ir darnaus visų tautų sugyvenimo, kaip mes, sunkios tremties dalios ištiktieji. Mes nieko taip netrokštame, kaip grįžti į mūsų gimtuosius kraštus, pas savuosius, ir ten grįžę visas jėgas pašvęsti mūsų Tėvynės gerovei ir jos žmonių laimei kurti. Mes niekam karo neskelbėme, nieko pagrobti nesiekėme, bet mes iš laisvojo pasaulio reikalaujame, kad būtų sudraustas Maskvos gobšumas.

Ne savo valia, ne geresnio pragyvenimo ir skanesnio duonos kąsnio ieškodami, mes buvome priversti apleisti savo tėvų kraštą. Savo ir savo vaikų vardu mes pakartojame mūsų šventą įžadą, kurį kiekvienas davėme, apleisdami gimtąją žemę, — kovoti, kovoti be atvangos, kol mūsų Tėvynė Lietuva vėl bus laisva ir nepriklausoma. Tam sutelkime visas jėgas, o kai laimėsime — mes visi grįšime skaudžių mūsų tautai padarytų žaizdų gydyti ir jos kultūros bei gerovės kelti.

VYKDOMOJI TARYBA.

A. ZUBRAS

Marksizmas ir materializmas

(Žiūr. Nr. 22 "Marksizmas".)

Šviesūs šių dienų protai (K. Jaspers) ypatingą pavojų žmogaus laisvei, žmogaus žemiškos laimės ir pasitenkinimo pajautimui įžiūri marksistiniame visuotiniame ūkinio gyvenimo planavime. Visuotinai nacionalizuojant gamybą ir paskirstymą, juk viso gyvenimo vadžios atiduodamos į biurokratijos rankas, kuri teįstengs įžvelgti tik masę vairuojamųjų, tuo būdu masės požiūriu apspręsdama ir paskiro žmogaus skonį, reikalus ir pačia laimę.*1) Tiek daug galios suteikus valdžiai ir biurokratijai, uždustų individas, uždustų ir pati kūrybinė bendruomenės dvasia, nes tiek galios turėdama valdžia, būtinai imsis planuoti, t.y. uniformuoti dvasinę kūrybą, besireiškiančią per meną, mokslą, filosofiją. Rusija , nuėjusi nekrtiškai marksistinio planavimo keliu, yra labai tinkamas šiam reikalui neigiamas pavyzdys.

Markso nelaimė, kad jis į socialinį, ūkinį-politinį, filosofinį reiškinį pažiūrėjo tarytum tiksliųjų mokslų akimis, tardamasis praeityje įžvelgęs geležinius dėsnius, juos veikiant dabar, juos išskaitomai nusakant ir ateitį. Tai visų kelias, kurie gyvenimo vyksmą įspraudžia į mokslo rėmus, suobjektyvina patį gyvenimo vyksmą, palenkia kaualiteto dėsniui, atmesdami iracionalumą, atsitiktinumą, pagaliau spekuliuodami pamiršę patį žmogų. Kalbant apie gyvenimo vyksmą, galima ir reikia kalbėti apie visuotiną žmonių kolektyvo dvasią, kuri tam tikram istoriniam laikotarpiui duoda atspalvį. Kai kalbama apie kolektyvo dvasią, apskritai žmogaus dvasią, tenka skaitytis su sudėtingomis priežastimis ir priežasčių gausumu, su veikiančių jėgų priešiškumu ir kryžmingumu. Dvasiniai reiškiniai imtini visumoje ir griežtai mokslinė analizė visad veda į klystkelius. Teisingai pastebi J. P. Sartre, kad dialektinį principą mes nesipriešindami pripažįstame, kai turime galvoje idėjas — idėjos formuojasi sintetiškai.*2) Marksistinis dialektinis materializmas, atrodo, idėją yra sutapdinęs su pačia dvasia, o šią jis yra priskyręs materijai. Mokslo pažįstamoji materija yra pasinga ir tik priemonė iššaukti judėjimui ir energijai, o tam reikia pastūmėjimo iš šalies. Medžiaga yra matuojama, daloma, paklustanti skaičiui (kvantitatyvinė), o tai visai priešinga dialektiniam vienalytiškumui, vienumai, nedalomumui, kompleksiškumui. Dialektinis požiūris tetinka tik dvasios reiškiniams, kvalitatyviniams reiškiniams. Istorija, socialogija nepriklauso tat griežtiesiems mokslams, kurie tik vieni paklusta skaičiui ir matui, pasiduoda preciziškam eksperimentui; istorija ir socialogija turi reikalo su dvasios reiškiniu, su idėjomis, todėl čia dialektinis požiūris tinka, be matematinio preciziškumo, nes susiduriama su kvalitatyviniu, sintetiniu fenomenu. Marksistinio materializmo klaida, kad jis, diletantiškai tepažinęs griežtuosius mokslus, griežtųjų mokslų metodais pasišovė įveikti metafiziką ir sukurti moksliškai tikslią, todėl neginčijamai tikėtiną, pastovių tiesų istoriją, socialogiją, ekonomją ir filosofiją, o paskutinioji ir duotų žmonijai modernią mokslinę pasaulėžiūrą. Tas įvyko todėl, kad materialistai sutapdino psichinį su fiziniu reiškiniu, dvasią su materija. Patirtis nekalba jų naudai: psichologija ir gamtamokslis težino tik labai artimą šių reiškinių priklausomumą, bet nieko daugiau. Teisingai pastebi Sartre, kad materialistai, nors ir griežtai neigdami metafiziką, patys yra metafizikai, nes jųjų skelbiamos tikėti tiesos yra intuityviai ar aprioriniu samprotavimu suvoktos, taigi spekuliatyvinės tiesos, kurias jie griežtai paneigia. Neigdami spekuliatyvinį metodą ir metafiziką, o patys tuo keliu eidami ir metafizikai būdami, paneigia patys save ir savąjį materialistinės pasaulėžiūros moksliškumą. Materialistai nuvertė Dievą ir patys užlipo į Jo sostą, bet kaip daiktiniai stabai. Marksas sako: "Materialistinis suvokimas pasaulio reiškia paprastai suvokti gamtą, kokia ji yra, be jokio svetimo priedo".*3) Ir čia teisingai nustemba Sartre. Kas gi tas priedas yra, jei ne žmogus subjektyvusis, kas gi yra tas suvokėjas? Paneigdamas žmogų subjektą, materialistas daro jį objektu, priskiria jį daiktų kategorijai, toje pačioje kategorijoje, turi įtilpti ir išmintis. Kaip gi objektas gali pažinti objektą? J.P. Sartre todel ir sako: "Dogmatiškai elgiasi materializmas, kai jis tvirtina, kad Visata pagimdanti mintį, o tuo nueina į idealistinį skepticizmą. Su viena ranka jis sukuria išminties nekintamas teises, su kita jas atima. Jis sugriauna pozityvizmą su dogmatiniu racionalizmu, o abu sugriauna metafiziškai tvirtindamas, kad žmogus medžiaginė buitis tėsanti, o šitą vėl tvirtinimą sugriauna radikaliai paneigdamas visokią metafiziką. Jis pastato mokslą prieš metafiziką ir, visai pats nejausdamas, metafiziką prieš mokslą. Ir taip lieka tik griuvėsiai. Kaip gi aš galėčiau būti materialistas".*4) Materialistų Dievas yra gamta, o gamta yra tas pats, kas materija. Žinoma, jiems, jei jie nori išlikti gyvi, tenka reviduoti materiją, t.y. duoti jai kitą turinį. Bet tada jie susikirs su mokslu ir vėl atsidurs ties metafizika. Visoks materializmas yra atsidūręs neišeinamam kelyje. Čia daug išmintingiau elgiasi pozityvizmas, visai atsisakęs liesti Dievo, dvasios ir medžiagos reiškinių santykio klausimus, nes tai yra klausimai, kurie prašoka žmogaus patyrimą, žmogaus pažinimo galias. Pozityvizmas todėl ir negali pretenduoti duodąs žmogui atbaigtą pasaulėžiūrą. Pozityvizmas moko tik atsargaus galvojimo, padeda žmogui susivokti savąjį ribotumą. Pozityvizmo naujaisiais laikais pradininkas A. Comte dar, tiesa, kuria savotišką religiją.

Jei marksizmo skelbiamoji materialistinė, net ir istorinio dialektinio atspalvio pasaulėžiūra ir visai atmestina, jei marksizmas kaip politiškai ūkinė doktrina yra pilna perdėjimų, jei nėra tai jokia, kaip Marksas pretendavo įžvelgęs, vienintelė ekonomiškai istorinės raidos būtinybė, jei marksizmo "apsaliutinis neklaidingumas" yra tik pasišovimas atrodyti moksliškai tikėtinu, ar dėl to jau neturi ir jokio pagrindo šiandien gyvenime sutinkamas socializmas ir jo partinė programa? Mūsų atsakymas yra teigiamas. Socializmas yra iššauktas gyvenimo tikrovės, kaip gyvenimo, aplinkos inspiruotas buvo ir Markso pagrindinių minčių formulavimas, o taip pat ir Leono XII enciklika "Rerum Novarum". Marksizmas labai teisingai atkreipė dėmesį į ūkinio prado dominavimą politiniam reiškinyje, o vien dėl to jis jau turi savo vietą ekonomijos ir politiniuose moksluose . Tik Marksas buvo, iš gamtamokslio ir tiksliųjų mokslų nusižiūrėjęs menkai juos pažindamas, sukūręs ne toje srityje pritaikytais politinę sistemą. Jo minčių pasigavę politinio veiksmo žmonės, politikai įvairiuose kraštuose buvo sukūrę dogmatinio morksizmo socialistų partijas. Gyvenimo tačiau tikrovė privertė ortodoksiškumo bei dogmatiškumo, o taip pat ir apsaliutinio neklaidingumo atsisakyti, ir šiandien turime visoje elėje valstybių nemarksistines, demokratines socialdemokratų partijas. Tik komunistų partijos, ir tai kaikurios dalinai revidavusios, tebesilaiko ortodoksinio marksizmo. Nemarksistinės, demokratinės yra Britų Jungtinių Kraštų darbiečių partijos, tokios yra skandinavų kraštų socialdemokratų partijos ir kitų vakarų Europos kraštų. Visos šios partijos yra vadovavusios ar tebevadovauja savų kraštų politiniam gyvenimui, yra grynai tautinės partijos, kaikuriais atvejais ir kaikuriuose kraštuose net tautiškesnės už konservatyviąsias ar kapitalistines partijas, taigi atsisakiusios marksistinio internacoinalizmo. Tebeveikiąs socialdemokratų internacionalas yra niekas kitas, kaip partijos programos ribose tarptautinis bendradarbiavimo forumas, pasiekti geresnio ekonominio gerbūvio ir politinio saugumo savajam kraštui. Šios partijos nebando gyvenimo išprievartauti Markso idėjai (tai tik atsitiktinumas, kad Marksas taip išgarsėjo), bet priešingai — bando socialinio teisingumo idėją pritaikyti gyvenimui. Idėjos, kaip ir visų gyvenimo tikrovę liečiančių idėjų pritaikymas, pasirodo, tegalimas tik dalinis. Socialdemokratų partijų judėjimų dėka daugelyje kraštų pasiekta didesnio teisingumo, daugiau duota saugumo silpnesniajam visuomenės sluogsniui darbininkijai, susiaurinta socialinių sluogsnių praraja. Nemarksistinė demokratiška yra ir lietuvių emigracinė socialdemokratų partija.

(Bus daugiau)

Gyvenimo Iskarpos

Aną dieną įvykusiame Sydnėjaus lietuvių namų statytojų nepaprastame susirinkime paaiškėjo naujų ir nepaprastų dalykų .

Vienas šnekėtojas atrado naują priemiestį, kuriam jis suteikė "Šiukšlių duobės" vardą. Toks priemiestis nėra atžymėtas miesto planuose, nors jo ribose esą gyvena apie trečdalis Sydnėjaus lietuvių. Šitokiame priemiestyje, šnekėtojo nuomone, galima statyti lietuvių vaikams mokyklą, pasišokimams, susirinkimams, repeticijoms ir skautų sueigoms salę, bet tik jau ne "tautos rūmą"...

Kitas šnekėtojas aiškinosi (veik ir mane įtikino), kad jis yra veikliausias iš veikliausių statytojų, nes per pusantrų metų, būdamas statybos komitete, lietuvių namams surinkęs vieną svarą ir dar iš savo kišenės prikišęs penksvarį. Jis, be to, žinąs kur ir kokie namai pirktini, tik dabartinis komitetas trukdąs jam dirbti. Baigdamas savo ugningą šnektą, tautietis apeliavo į 15 komiteto narių sąžines ir garbę, reikalaudamas komitetą tuoj pat atsistatydinti ir netrukdyti jam dirbti, planuoti bei kitaip reikštis. Bet kadangi daug šnekėtojų ir labai skirtingų nuomonių žmonės čia buvo susirinkę, tai po puspenktos valandos paaiškėjo, kad, su mano bičiuliu Pulgiu tariant, barbės — tuščiadarbės visą reikalą taip sujaukė, jog kantrybės netekusi namų statytojų šimtinė pradėjo ūžti, it audros užgultas šilas, reikalaudami atidaryti duris ir išleisti namo. "Demokratiškais" pagrindais besitvarkąs prezidiumo pirmininkas, prikimęs ir nusikamavęs po savo ilgos kalbos, sėkmingai "išsėmęs" pirmąjį darbotvarkės punktą — prezidiumo sudarymas — paskelbė susirinkimą uždaręs.

Moralas: Prezidiumo pirmininkas, kada jis negali tinkamai pravesti susirinkimą, turi atsistatydinti.

●

— Vyre, ar turi uošvę?

— Neturiu žmonos.

— Sekasi pačiam...

— Kad neturiu žmonos?...

— Ne, uošvės. Matai aš turiu. Puiki moteriškė: mėgsta spausdintą lietuvišką žodį, nors pati jau ir nebepaskaito, mėgsta, kad būtų daug popierio namuose tad, pasitarusi su kuo reikia, nutarė, kad aš turiu spausdintą žodį platinti. Taigi, užpleškino melbourniškio visą 10 egzempliorių. Bet platinti neinasi. Tad taip ir auga spausdinto žodžio kalnas valgomajam.

— Grąžink, parašyk laišką — parašyk, kad po vieną siųstų.

— Vyre, neturi uošvės, tai ir šneki, kas ant seilės užėjo. Ir aš taip galvojau, bet uošvė ir sako:

— Antanai, vaike, argi jau to prigyvenau, kad mano dukters vyras už lietuvišką laikraštį neužmokėtų? Jeigu tu toks, tai nėra mano dukrelei gyvenimo su tavim — suėdei jos jaunystę... ir mane gyvą į grabą nori įgrūsti...

— Na?

— Taigi, ir šiaip ir kitaip kraipiausi, bet paskui ir mįslinu, negi aš esu koks nekrikštas, koks komunistas, kad savo uošvę gyvą į karstą guldyčiau, šeimos laimę už pusvarį žudyčiau — moku dabar kas savaitė po 10 šil. už visus 10 egzempliorių, ir baigta.

— Na, skųstis dar negali. Vladas štai gauna po 15 egzempliorių, bet ir jam platinti neinasi, tad ir moka už visus iš savo kišenės. Jis, matai, taip pat turi uošvę...

Pasiklausęs šio pokalbio, aiškiai supratau, kad ikšiol skleidžiamos šaipokų kalbos apie uošves yra perdėm neteisingos. Todėl ir sakau jums, žentai ir marčios, nulenkite savo paikas galvas prieš gyvenimo išmintim persisunkusias uošves, nes per jus jos remia spausdintą lietuvišką žodį tremtyje, tik per jas jūs galėjote pajusti ir tėviškės aidus.

Garbė ir tau, mano nežinomoji uošve!

JURGIS DAUBA.

MOKSLO KELIU

Pajauta Daukutė

Š.m. balandžio mėn. 26 d., metinių Sydnėjaus Universiteto iškilmių metu, Pajautai Daukutei buvo suteiktas B.A. (Bachelor of Arts) laipsnis. Tuomi buvo atžymėtas sėkmingas universitetinio kurso užbaigimas humanitarinių mokslų fakultete. Sydnėjaus universitete Pajauta Daukutė pagrindiniu dalyku buvo pasirinkusi vokiečių kalbą, o šalia to dar studijavo istoriją, psichologiją ir prancūzų kalbą.

Neskaitant akademinio darbo, Pajauta Daukutė uoliai pasireiškė Sydnėjaus lietuvių organizacinėje veikloje. Studijų metu ji buvo

Aust. Liet. Stud. Są-gos Sydnėjaus sk. sekretorė, o anksčiau, kai Sydnėjaus skyriaus valdyba ėjo ir Atstovybės pareigas, ji vedė užsienio susirašinėjimą. Savo pažiūromis artima JAV-se susiorganizavusių nepriklausomųjų studentų Santaros grupei, ji buvo taip pat pakviesta į Santaros spaudos komisiją. Pajauta Daukutė uoliai dalyvauja Šviesos Sambūryje ir šiuo metu yra šio sambūrio Australijos Regijono Valdybos narė.

Džiaugiantis Pajautos Daukutės laimėjimais, reikia tikėtis, jog jos akademinis išsilavinimas ir tolerantiška asmenybė bus skaidrus įnašas visuomeninėje lietuviškos išeivijos veikloje. Tuo pačiu jos pavyzdys tepritraukia naujus būrius lietuviško jaunimo siekti mokslo ir vidinės šviesos. (v).

SOTUS IR APSIRENGĘS BŪDAMAS ATSIMINK VARGSTANČIUS BROLIUS VOKIETIJOJE.

DVISIELIS ŽMOGUS

(IŠ NEŽINOMO LIETUVIO UŽRAŠŲ)

Keisti dalykai su manim dedasi. Negali būti jokių abejonių — mano australišku maistu atpenėtame kūne apsigyveno dvi sielos. Jų abiejų esimą labai stipriai pajutau šį rytą, kada atbudęs vienu sykiu grožėjausi ant sienos gretą kabančiais lietuviškų beržų ir australiškų eukaliptų paveikslais. Žiūrėdamas į tuos paveikslus aiškiai girdėjau, kaip dvi sielos tarpe savęs ginčyjosi ir davinėjo man prieštaraujančius patarimus, beveik įsakymus.

PIRMOJI: Nors ir atostogauji, bet netinginiauk, Baltramiejau! Kelkis ir padėk žmonai paklodes skalbti! Neužmiršk, kad tavo žmona per ištisus metus nė vienos dienos atostogų neturi. Be to, jau būtų pats laikas užbaigti korespondenciją, kuria esi pradėjęs rašyti "M.P.". Neužmiršk ir str. apie Lietuvos valstybės sienas ir kaimynus parašyti. Juk būdamas Sydnėjuje prižadėjai redaktoriui, ar ne? Nevėluok užsakyti salę koncertui, juk sakei pirmininkui sutvarkysiąs šį reikalą. O kaip su paskaita, kurią prižadėjai skaityti už dviejų savaičių? Turi gerai pasiruošti, nes paskaitos ateis pasiklausyti ir tokie žmonės, kurie norėtų tave šaukšte vandens paskandinti. Taip, Baltramiejau, yra ir tokių! Tad kelkis — gana dribsoti.

ANTROJI: Nebūk sily boy, Baltramiejau! Keltis, tai, ką bedarysi, kelkis, bet tuoj drožk pas Bill namo dažyti. Užsidirbsi depozitui dėl "vošing" mašinos. Nesuk galvos dėl tos "Mūsų Pastogės" ir kitokių laikraščių tavo senu "lengvičiu" parašytų. O taip pat užmiršk ir lietuviškas "organizeišen". Juk jau dirbi su savo lietuviais keleri metai, o ką iš to laimėjai, ko susilaukei? — pavydo, šmeižtų, apkalbų — nors "karu" vežk. Patariu pamiršti savo seną "kantry" ir net tai, kad esi pats lietuvis.

PIRMOJI: Baltramiejau, kokie jie bebūtų tie tavo kaimynai lietuviai, bet jie yra tavo kraujo broliai. Tu mokslus ėjai, tau laisvos Lietuvos lietuviai gelbėjo, tad padėk tu jiems dakar, dirbk su tais, kurie netekę tėvynės nori ją vėl matyti laisvą ir laimingą. Blogų ir gerų žmonių yra kiekvienoj tautoj, kiekvienoj bendruomenėj. Jei matai klystantį savo brolį — padėk jam surasti tikrą kelią. Jei tu to nepadarysi, būsi panašus į tą, kuris eidamas pro skęstantį žmogų, nepaduoda jam pagalbos rankos. Nesijaudink dėl šmeižtų, dėl apkalbų — jas apie tave skleidžia tamsios sielos žmogėnai. Praeik pro juos tyliai ir leisk tavo darbams ir laikui išryškinti tiesą ir tavo charakterio pranašumą.

ANTROJI: Ocho, cho, cho — pamokslėlį išklausei! Ko gero, dar vienuoliu išvirsi! Svajoti yra geras dalykas, bet svajonės ne tau. Tu esi new australian ir tau reikia pasirūpinti pirmiausiai savo paties šeima. Argi tu ir toliau būsi toks lengvabūdis, kad savo sunkiai uždirbtus pinigus švaistysi visokiems lietuviškiems laikraščiams, knygoms, žurnalams? Už tuos pinigus būtum jau galėjęs ir namą perdažyti. Aš tau sakau — klausyk žmonos. Galima sakyti, jos vardu galėčiau tau ir aš ausį nugręžti. Jau laikas pradėti rūpintis daržovių, paukščių ir karvės ūkiu. Iš šitos veiklos būtų visai reali nauda. Taip juk ir tavo žmona sako, ar ne? Ir tavo nervams būtų sveikiau. Va, pasižiūrėk į savo kaimyną lietuvį Anthony — jis per penkerius metus nė sykį nėra nuėjęs į lietuvišką susiėjimą ir neskaito lietuviškų "peiperių", bet jis, prisipažink, geresnį namą turi ir baldai visi naujutėliai. Jis, tiesa, melžia karves ir nuomininkus, dėdina vištas ir, šalia fabriko algos, uždirba dar kita tiek, o už tai "takseišen" nemoka. Argi tu būsi doklesnis už savo "kantrymeną" Anthony?

PIRMOJI: Mielas Baltramiejau, nesiduok sugundomas! Ta tavo antroji (juk ji žymiai jaunesnė už mane) vilioja tave ištaigingu materialiniu gyvenimu. Bet tai apgaulingas kelias. Pinigas ir daugiau minkštų kėdžių dar nėra gyvenimo tikslas ir prasmė žmogaus turinčio daugiau nevien tik kūną. Argi tu jau būtum užmiršęs, ką tau motina Lietuvoj sakydavo: "Vaikeli, ne piniguose laimė. Laimingas žmogus yra tas, kurio sąžinė rami". Argi tu, Baltramiejau, atsižadėjęs savo lietuviškos prigimties, jaustumeis ramus, galėtum būti laimingas? Tad kas iš tų turtų, jeigu tu juos turėdamas neturėtum ramybės, gyventum nuolatiniam konflikte su savuoju AŠ Neužmiršk, Baltramiejau, kad lengva nesusitikti susibarus su kaimynu, bet kaip tu pabėgsi pats nuo savęs, nuo savo sąžinės priekaištų? O praradęs savąjį charakterį, savigarbą, nustojęs savojo AŠ, tu plauktum pasroviui, kaip tas apipuvęs rąstigalis ir, labai tikėtina, savo sąžinės balsą mėgintumei paskandinti alaus putoje, karčiosios taurelėje. Tad gyvenk, Baltramiejau, taip, kad jeigu kada vėl grįši į tėvynę, nesibijotumei pažvelgti į savo gimdytojos akis, kad po tavo kojom neverktų šventoji Lietuvos žemelė, sūnaus palaidūno mindoma.

ANTROJI: Girdi, ką ta tavo iš Lietuvos atsineštinė suokia? Ji kvailutė, mėgsta filozofuoti, pamokslauti. Tai tuščios kalbos — tu ją pasiųsk į perauklėjimo kursus. Juk argi tu rimtai galvotum apie grįžimą į savo Nemuno šalį? O ką tu ten rasi? Tavo tėviškė bus įjungta į kolchozą, broliai bus Sibire, motina mirus. Sakau tau — tavo tėvynė yra ten, kur tau gera gyventi, kur tu esi sotus ir poniškai apsirengęs. Juk tavo kaimynas, pati girdėjau, šnekėjo, kad čia 80% lietuvių geriau gyvena, kaip senojoj tėvynėj. Tu čia esi tiesa, tik paprastas darbininkas, bet jau turi nuosavą namą, gražius baldus, vaikai mokosi, o po kelių metų (jeigu vaikai iš mokyklos eis į fabriką, tai už metų, antrų) turėsi ir "karą". O ką turėjai Lietuvoje? Na, buvai dar jaunas, bet ir pasenęs nebūtum galėjęs kasdien alų gerti, kaip dabar daugelis tavo pažįstamų daro, nes būtum stigęs pinigų.

PIRMOJI: Baltramiejau, aš nenorėjau kelti skaudžių prisiminimų, bet ta naujoji tavo siela tau juos priminė. Taigi, tavo brolis Jonas vargsta Sibire, Juozas žuvo nuo komunistų kulkų, tėvas mirė iš susigraužimo, kai jo ūkį raudonieji atėjūnai išdraskė, kai kraštą teriojo, o motina, išauginusi 6 sūnus ir dvi dukteris, dabar skursta senatvėje, lyg elgeta kokia, pas svetimus. Tavo tėvynė, tavo antroji motina, pavergta svetimųjų, negailestingų priešų. Argi tu galėtum visa tai pamiršti "dėl trupinio aukso, gardaus valgio šaukšto!" Ne, Baltramiejau! O jeigu tu visa tai pamirštum, aš numirčiau iš gėdos ir susigraužimo, o tu tada pasiliktum tuščias, kaip išspaustos citrinos kevalas.

ANTROJI: Leisk jai mirti! Aš tave paguosiu ir praversiu vartus į gyvenimą, kur nėra svajonių, bet apčiuopiami ranka daiktai lems tavo ateitį.

PIRMOJI: (liūdnai)
Tas ne lietuvis, kurs tėvynę
Bailiai kaip kūdikis apleis;
Kursai pamins, ką bočiai gynė
Per amžius milžinų keliais.

ANTROJI: Ji jau dainuoja! Ji darosi tikrai pavojinga. Vyk tą kerėtoją į bušą, Baltramiejau!

PIRMOJI: (garsiau)
Oi neverk, motušėlė, kad jaunas sūnus,
Eis ginti brangiosios tėvynės!
Kad pavirtęs, kaip ąžuolas girių puikus
Lauks teismo dienos paskutinės.
.....
Tau dar liko sūnų; kas tėvynę praras,
Antros neišmels apgailėjęs .

Gal ta mano sielų žodinė dvikovė ir toliau būtų tebesitęsus, jei žmona nebūtų pašaukusi pusryčių.

Pusryčiaudamas galvojau: ar tie sielų pokalbiai buvo sapnas, ar tikrovė. Aš nežinau. Tikrai nežinau! Kas žino!?

Bet aš žinau tik viena — aš trokštu ramybės. Tad kas daryti, jei ir šią naktį tarp tų dviejų sielų vyks kova? Jeigu ir kitą naktį, jeigu kasdien?...

BALTRAMIEJUS.

● Naujai įsteigta Bonnoje, Vak. Vokietijoje "Akių dovanotojų" draugija per pirmąsias 4 savaites gavo 372 asmenų pasiūlymą jų akis po mirties panaudoti regėjimui gražinti jo netekusiems žmonėms.

Pastaruoju metu, panaudojus mirusio žmogaus leliukę, galima operacijos būdu gražinti regėjimą žmogui, kuris jo buvo netekęs kokios nelaimės metu.

M. LUCAS & CO.

BUILDERS & CONTRACTORS (REG.)

(Sav. M. Lukauskas).

56 YARRARA RD., PENNANT HILLS. TEL. WJ 2272.

Norėdami skubiai įsigyti namą, kreipkitės į Lucas ir Co. Statome ant savų ir Jūsų sklypų. Turime paruoštas paskolas.

Kreiptis: iki 9 val. ryte ir po 7 val. vak. tel. WJ 2272, dienos metu — tel. BM 3719.

EUROPIETIS SPECIALISTAS OPTIKAS

Pritaiko Jūsų akims ir parduoda visų rūšių akinius. Darbo valandos kasdien 9-18 val., šeštad. 9-13 val.

9th Floor, 109 Swanston St., Melb. C.I. Telef.
(Priešais Melbourno Town Hall.)
Centr. 1819

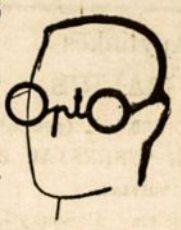

SIUNTINIAI Į VISA PASAULĮ

Vilnonės medžiagos, įvairių rūšių oda, megstukai, šilko ir vilnos skaros, avalynė, vaistai, maistas.

10 metų patyrimas ir nuosavi turtingi sandėliai garantuoja geriausią patarnavimą Jūsų giminėms ir draugams krašte.

Garantuotas siuntinė lio pristatymas

Didžiausi išsiuntimo namai Europoje

TAZAB & CO. LTD.,

TAZAB HOUSE, 22 ROLAND GARDENS,

LONDON, S.W. 7. ENGLAND.

PASKUTINĖ PROGA UŽSISAKYTI L.E.

Nuo 8 tomo Lietuvių Enciklopedija tebus spausdinama tik užsisakiusiems prenumeratoriams. Kas dar norėtų naujai užsisakyti L.E., turi tuojau įmokėti bent už vieną tomą pinigus. Vieno tomo kaina £ 3.10.0. Birželio mėn. 30 d. baigiama priimti prenumerata. Tad neuždelskime, tuoj užsisakykime. Skolininkai raginami atsiskaityti nedelsiant. Neaiškumams kilus rušyti ir pinigus siųsti L.E. atstovo adresu:

A. Krausas, 4 Grandview Ave, Maribyrnong, Vic.

PŪKINĖS KALDROS

PLUNKSNINIAI MATRACAI, PAGALVĖS, LOVOS SKALBINIAI, kaip įpilai ir užvalkalai 63" (160 cm.) platumo, galima gauti firmoje

ROSE

38 WASHINGTON STREET, BEXLEY, N.S.W.

Rockdale stotis. Tel.: LW 1220

Mūsų atstovas Jus aplankys kiekvienu metu.

Prekės duodamos ir išsimokėjimui. Mes kalbame vokiškai.

ŽMONĖS ir ĮVYKIAI

★ Dažnai skaitome australiškuose laikraščiuose apie prievartavimus, sužalojimus ir nužudymus moterų nuošalesnėse gatvėse, tamsiuose priemiesčiuose. Bet dar nebuvo girdėta, kad taip būtų atsitikę mūsų moterims. Aną naktį tačiau buvo užpulta ir lietuvaitė. Ir ne kur nors tamsiame užkampyje — Marickvillės ligoninėje nežinomas įsibrovėlis mėgino pasmaugti tos ligoninės tarnautoją Dianą Jurkūnaitę, kada ši viena buvo pasilikus budėjimo kambaryje nakties metu.

D. Jurkūnaitei pradėjus šauktis pagalbos, užpuolikas, sukilus ligoninės kitiems tarnautojams, paspruko, tespėjęs palikti savo žmogžudiškų pirštų pėdsakus ant mergino kaklo ir veido.

★ E. Gerdauskaitė, atvykusi iš Amerikos aplankyti savo tėvą Adelaidėje, manė čia tik paviešėti keletą mėnesių ir vėl skristi atgal. Bet išėjo kitaip: tėvo ir dukros nuomonės dėl kontinentų susiderino ir jina nutarė pasilikti Australijoje iki galės grįžti į Kybartus ar Palangą

E. Gerdauskaitė, adelaidiškių amerikone vadinama, įsijungia į vietos bendruomeninį gyvenimą. Kolkas daugiau bendradarbiauja su skautais ir ateitininkais, bet matoma ir pas sportininkus. "Amerikonė" sako, kad jai Australijoj patinka mūsų žmonės ir gyvenimas, o tie, kurie nėra matę Amerikos, sako, kad jiems patinka amerikiečiai, jų gyvenimo būdas ir ... dolerial.

★ Sydnėjiškis Algis Dudaitis, keleri metai sėkmingai verčiasi kaip savarankiškas statybininkas. Šiuo metu statybas vykdo N. Strathfielde.

★ Vasario 16 Gimnazijos kūno kultūros mokytojas T. Gailius pakviestas Hesseno kūno kultūros augštosisos mokyklos Gruenberge skaityti paskaitas Vak. Vokietijos kūno kultūros mokytojų suvažiavime, kuris įvyks rugpjūčio mėn. Temos: "Krepšinio aikštės įrengimas", "Prieauglio lavinimas krepšiniui" ir "Pažangiausiųjų žaidėjų atranka bei paruošimas".

★ Gegužio 25 d. Sydnėjaus atkų grupelės narių dalis aplankė Sydnėjaus observatoriją, kur turėjo progos žvilgterėti iš arčiau į dangaus kūnus.

★ Sydnėjiškių Baltramiejūnų šeima persikėlė gyventi į Thirool vasarvietę, netoli Wollongongo, kur St. Baltramiejūnas nupirko didelį namą ant vandenyno kranto. Thirool yra viena gražiausių vasarviečių pietų pakrantėje.

★ Argentinos dviratininkų lenktynes, kuriose dalyvavo per 400 dviratininkų, laimėjo jaunas lietuvis G. Adamavičius. Jį sportininkai išnešė ant rankų, kada jis pirmas pasiekė baigmės juostą.

Pajieškojimai

— Prašau atsiliepti Vyt. Bilevičių, kilusį iš Bajorų km., Kybartų valsčiaus. Vyt Bilevičius arba žinantieji apie jį malonėkite rašyti šiuo adresu: Marija Lašaitytė — Juraitienė, 75 A. Enmore Rd., Enmore, Sydney, N.S.W .

★ Agr. P. Bložei yra laiškas iš namų. Kreiptis "MP." Redakcijon.

★ Prašo atsiliepti Stasį Jarmalauską, sūnų Jurgio, gimusį 1924. 4.24 d., 1949 metais gyvenusį Haydon mieste Australijoj. Yra žinių iš namų. Rašyti Janinai Klimaitei — Kurauskienei, 209 Ruby St., Winipeg 10, Mass, Canada.

★ Alfonsas Lapžindys, gimęs 1927 m., pajieškomas giminių iš tėviškės. Jis pats, arba apie jį žinantieji, prašomi pranešti šiuo adresu: V. Jakštas, 2 Dunlop St., Epping, Sydney, N.S.W.

★ Juozas Butautis, kilęs iš Skilvonių km., Joniškio valsčiaus, prašomas rašyti šiuo adresu: Monika Dantienė, 4222 S. Menlo Ave., Los Angeles 37, California, U.S.A. Yra žinių iš namų.

★ Jonas Žitkus malonėkite pranešti savo adresą "Mūsų Pastogės" Red. Jieško tėvai.

MŪSŲ PASTOGĖ

SYDNĖJUS

DVIEJŲ DAILININKŲ MENO PARODA

Sydnėjiškių dailininkų Henriko Šalkausko ir Algio Šimkūno darbų paroda įvyksta Bisietta, Art Gallery 70 Pitt St., II augštas, Sydnėjuje, nuo birželio 8 d. (penktadienio) iki birželio 18 d. (pirmadienio).

Galerija darbo dienomis atidaryta nuo 10 val. ryto iki 5 val. po pietų, o birželio 14 d., ketvirtadienį, nuo 6 iki 8 val. vak.

Paroda atidaroma birželio 8 d. 10 val.

NEIŠVYKO

Pereitam numery buvo rašyta, kad birželio 1 d. į JAV išvyks Alg. Žaliūno šeima. Patirta, kad A. Žaliūnas su žmona ir dukra tą dieną išplaukusiu "Orsova" laivu nevyko — šį mėn. Žaliūnai išskris lėktuvu ir apsigyvens Los Angeles.

Religinė Informacija

PAMALDOS

Birželio 10 d. Cabramattos lietuviams pamaldos Mt. Pritchard bažnyčioje 10 val.

Birželio 17 d. — Bankstowne, St. Brendans bažn. 11 val.

Birželio 17 d. — Wollongongo katedroj 5 val. p.p. Prieš pamaldas mokykla. (Įsidėmėti pakeitimą: — III-čią sekm.)

PARUOŠIMAS PIRMAI KOMUNIJAI

Nė vienoj kolonijoj nesusidarius didesnei grupei vaikučių paruošimas Pirmai Komunijai vyks Camperdowne kiekvieną sekm. po pamaldų mokyklos klasėje. Pirmoji pamoka bus birželio 10 d. Pirmoji Komunija numatoma rugpjūčio mėn. K.P.B.

KITI DAR IR NEŽINO

Tiesa, labai neryškus pranešimas tilpo šiame laikraštyje apie įvyksiantį šiais metais

SPAUDOS BALIŲ SYDNĖJUJE.

Galėjo kitas to ir nepastebėti. Todėl nenuostabu, jei kas dar nežino, kad š.m. rugpjūčio 18 dienos pavakare, traukiniais ir kitokiomis susisiekimo priemonėmis, sydnėjiškiai bildės į Cabramattą, kur naujoje miesto savivaldybės salėje šoksime mūsų spaudai.

Balių rengia "Mūsų Pastogė", talkinant ALB Cabramattos Apylinkei ir Soc. Gl. Moterų Dr-jai.

PASKOLOS NAMŲ STATYBAI

Bank of N.S.W. Saving Bank Ltd. paskyrė per 4 milionus svarų namų statyboms kredituoti. Paskolas iki £ 2.500, nedidesniu kaip 5½%, duodamos privačiam namų statytojui 25 metams. Šio banko paskolos bus teikiamos ir per statybos kooperatyvus (building societies). Tai pirmas taupomasis privatus bankas teikiąs paskolas namų statybai.

VOKIEČIŲ MENO PARODA

Gegužio 31 d. Sydnėjaus Meno galerijoje atidaryta vokiečių dailininkų meno paroda. Ją atidarė Vak. Vokietijos ambasadorius dr. Walther Hess. Išstatyta daugiausiai vokiečių modernistų dailininkų kūryba.

SUGAUTA 4000 RADIJO ŽUIKIŲ

Praeitais metais Australijoje buvo susekti 3810 asmenų, kurie naudojosi radijo aparatais, nemokėdami registracijos mokesčio. Užtat jie sumokėjo £ 15.871 baudos.

"Radijo žuikiai" gaudomi spec. aparatais, kurie iš gatvės nustato, ar name yra radijas, ar ne. Patikrinus, kad name naudojamas radijo aparatas nėra registruotas, jo savininkas moka baudą.

BANKSTOWNAS

PO SUSIRINKIMO

Birželio 3 d. įvyko Bankstowno Lietuvių Namų visuotinis narių susirinkimas. Išklausius Laikinosios Namų Tarybos pranešimą apie vestus pasitarimus su Sydnėjaus Lietuvių Namų Taryba, bandant susijungti ir įsigyti vienerius Sydnėjaus lietuvių namus Bankstowne, o taip pat susipažinus su tos Tarybos sušaukto nepaprasto visuotinio susirinkimo (20.5.56) pasisakymais, apsvarsčius esamą padėtį, susirinkimas priėmė tokią rezoliuciją:

"Kadangi Sydnėjaus Lietuvių Namų Taryba ir visuotinis narių susirinkimas, pasiskirstęs į dvi grupes, besiginčydami negali nuspręsti, kur Sydnėjaus lietuvių namai turi būti statomi, Bankstowno L. Namų visuotinis narių susirinkimas vieningai pakartoja: mes statysime lietuvių namus Bankstowne".

Pritarta ir J. Kedžio rezoliucijai: "Susirinkimas įgalioja Bankstowno Lietuvių Namų Laikinąją Tarybą vesti pasitarimus su Sydnėjaus Lietuvių Namų Taryba dėl vienerių Sydnėjaus lietuvių namų statymo Bankstowne, jei toks pasirinkimas ir pasiūlymas atsirastų."

Finansinėj apžvalgoj kasininkas A. Švedas pranešė, jog pasižadėjimų yra už £ 2750, iš kurių jau įmokėta £ 709. Turimas sklypas vertas apie £ 1200. Pinigai bus renkami po £ 1 kas savaitę, tuo palengvinant mokėtojams ir užtikrinant išrinkimą. Iš nepasižadėjusių didesnėmis sumomis prisidėti prie namų įsigijimo, vietos skautai galėtų bandyti rinkti po 2 šilingus — savaitinį mokestį, jį įnešdami skautų vardu.

Nutarta kreipti į Sydnėjaus ir jo apylinkių lietuvius, kad pritariantieji Bankstowno lietuvių namų statybai, paremtų lėšomis bankstowniškių pasiryžimą ir pagreitintų lietuviško židinio įsigijimą labiausiai reikalingoj vietoj.

Statybos darbai turėtų būti pradėti, kai apie pusė numatytų pinigų bus surinkta, per tą laiką galutinai pasiruošant darbų vykdymui.

Numatoma artimiausiu laiku paskelbti vardinį sąrašą asmenų prisidėjusių prie Bankstowno lietuvių namų statybos, pažymint pasižadėtas ir įmokėtas sumas.

Kasininkui A. Švedui, dėl persikrovimo darbais, iš šių pareigų pasitraukus, kasininko pareigas perima buv. Laik. Tarybos sekr. P. Zaremba, 40 Horton St., Yagoona.

Už pavyzdingai sutvarkytą ir vestą finansinę atskaitomybę, A. Švedui išreikšta padėka. (r).

MELBOURNAS

DANUTĖ STAKNYTĖ

Išdirbusi aštuonis mėnesius Amerikos konsulate Melbourne, išvyko į Vašingtoną, Amerikon. (j)

STUDENTŲ BALIUS

Melbourno lietuviai studentai birželio 9 d. 8 val. ruošia balių, kuris įvyks Prahran miesto savivaldybės salėje. Bufetą paruoš Soc. Globos Moterų Draugija. Baliaus pelnas skiriamas Studentų Šalpos Fondui.

LIETUVAITĖS RANKOS GERIAUSIAI PATARNAUS PERSIUNČIANT SIUNTINIUS Į TĖVYNĘ.

Rašykite:

DAINORA,

49 Thornton Ave., London W. 4, England.

Prekių ir vaistų katalogai išsiunčiami tuoj pat. Nuoširdžiai patariama, kas verta siųsti ir ko neverta. Siuntėjas gauna gavėjo pakvitavimą. Patarimai tik už pašto ženklą atsakymui.

GEELONGAS

DVI MOKYKLOS

ALB Geelongo Apylinkės Valdybos ir Liet. Kultūros Fondo Geelongo skyriaus suorganizuota, gražiai pradėjusi darbą Bellparn parapijos bažnyčios patalpose savaitgalio mokykla, tėvų komiteto ir valdybos vicepirmininko pastangomis išardyta, apie tai nepranešus nei Apylinkės Valdybai, nei Kultūros Fondo skyriui.

Mokykloje dirbti buvo sutikę 5 mokytojai, kurie negailėdami savo brangaus laiko norėjo padėti lietuviškam prieaugliui. Bet "kažkas" priėjo nuomonės, kad mokytojai, dirbantieji savaitgalio mokykloje be atlyginimo, tai tik garbėtroškos (!?), šią mokyklą išardė, įsteigę kitą privačiame name, kurioje už atlyginimą sutiko mokytojauti p. Normantienė. Pinigus turės sudėti mokinių tėvai. Kiek teko patirti, p. Normantienei negalint atvykti į pamokas, ją pavaduoja vicepirmininkas (ar irgi už atlyginimą?). Tikybos pamokas ir toliau po lietuviškų pamaldų toje pat bažnyčioje praveda kun. J. Kungys.

Miesto ribose gyvenančių tėvų iniciatyva įsteigta ir pradėjo darbą kita savaitgalio mokykla. Mokyklos vedėju sutiko būti R. Norvydas. Jam talkininkauja vaikų tėvai. Pamokos esti kiekvieną šeštadienį tėvų namuose.

PARĖMĖ VOKIETIJOJ LIKUSIUS TAUTIEČIUS

Geelongo Soc. Globos Moterų Sekcija pravedė piniginę rinkliavą Vokietijoje likusiems tautiečiams paremti. Gražiai pravesta rinkliava davė £ 14.10.0. Pinigai jau pasiųsti į Vokietiją.

Dabartinį Geelongo lietuvių moterų soc. globos komitetą sudaro p.p. Zenkevičienė — pirm., Ališauskienė — vicepirm., Bindoklienė sekretorė, Varnauskienė iždininkė ir Žvirblienė — valdybos narė.

NAUJA GEELONGO "VYTIES" VALDYBA

Geelongo Lietuvių Sp. Kl. "Vyties" susirinkime išrinkta nauja valdyba pasiskirstė pareigomis: C. Volodka — pirmininkas, G. Starinskaitė — sekret., Vyt. Breneizeris — iždininkas. Klube aktyviausi yra krepšininkai ir šachmatininkai. Įsteigta jau ir moterų krepšinio komanda. Suradus patalpas moterys pradės treniruotis. Sveikiname. (as).

ADELAIDĖ

ŽUVO EISMO NELAIMĖJE

Gegužio 26 d. vakare, Norwwoode, Adelaidės priemiestyje automobilis mirtinai suvažinėjo Praną Buivydą.

Velionis buvo ramus, susipratęs bendruomenės narys ir didelis sportuojančio jaunimo draugas. E.

PAS SKAUTUS

Gegužio 13 d. Adelaidės "Vilniaus" tuntas turėjo iškilmingą sueigą, kuri įvyko P. Australijos skautų vadijos salėje. Didžiuoju saliutu pagerbus tunto vėliavą, sueigą pardėjo tuntininkas sktn. Stasiškis, primindamas, kad sueiga skiriama už skautybės idealus nirusiems i rnukentėjusiems skautams paminėti. Tunto dvasios vadas kun. dr. Jatulis paskaitė specialiai tam minėjimui skirtą invokaciją. Po to buvo paskaitytas Brolijos Vyriausiojo Skautininko žodis ir ilgas žuvusių skautų sąrašas, kurį visi sueigos dalyviai išklausė su giliu dėmesiu. Žuvusių minėjimas baigtas giesme "Marija, Marija".

Po žuvusiųjų minėjimo įvyko pirmas Adelaidėje skautininkų įžodis, kurį davė trys naujai pakeltieji skautų-čių vadovai: M. Andriušienė, V. Opulskis ir Č. Zamoiskis. Skautininkų įžodį pravedė sktn-kų ramovės pirmininkas sktn. V. Neverauskas. Po įžodžio buvo paskaitytas Australijos Rajono Vado sveikinimas. Skautų tėvų vardu naujuosius skautininkus pasveikino V. Šimkus. Sueigos oficialioji dalis baigta Tautos himnu.

Po oficialiosios dalies visi skautai ir svečiai pasivaišino arbatėle su pyragaičiais ir žiūrėjo A. Pacevičiaus ekrane rodomų skautų stovyklos, Pan Pacific Jamboree ir kelionių po Australiją spalvotų nuotraukų. Sueiga baigta keliomis skautiškomis dainomis.

Be tunto skautų-čių, sueigose dalyvavo ir būrelis skautų tėvų bei rėmėjų.

Skautų Korespondentų Skiltis.

Pirmieji Lietuviai Australijoj

Jono Vanago, Lobenthalio miesto istorinio muziejaus įkūrėjo surinktomis žiniomis, 1841 m. į Pietų Australiją atvyko iš tuometinės Prūsų valstybės lietuvio Varno šeima: tėvai, sūnus ir dvi dukros. Jie atplaukė Skjold laivu sykiu su 275 vokiečiais. Varnai, kartu su 18 vokiečių šeimų, pradėjo kurtis, kur dabar yra Lobenthalio miestas. Šiandien tačiau Varno pavardė yra išnykusi iš Lobenthalio, matyt, Varnai susimaišę su australais bei vokiečiais, ištirpo kaip lietuviai, nepalikę žymesnio pėdsako. (j).

ALB Geelongo Apylinkės

TRADICINIS — BALIUS

įvyks š.m. birželio mėn. 8 d. 7.30 val. (penkt.),

GERIAUSIOJ GEELONGE SALĖJE "CHRYSTAL PALAIS"

Geras orkestras ir bufetas.

Visus Geelongo lietuvius kviečiame atsilankyti,
Melbourno lietuviai maloniai laukiami.

Geelongo Apylinkės Valdyba.

SIUNTINIAI I VISUS KRAŠTUS

Greitai — Patikimai — Pigiai

GARANTUOTAS PRISTATYMAS, ARBA PINIGAI GRĄŽINAMI!

Išsiunčia eksporto firma turinti 10 metų patyrimą.

P. & B. SUPPLY CENTRE LTD.

8 A. THURLOE PLACE, LONDON S.W. 7, ENGLAND

Ilgametis patyrimas įgalina patarti kada ir kokias

MEDŽIAGAS, RŪBUS, AVALYNĘ, VAISTUS

ar kitas prekes geriausiai apsimoka siųsti.

Rašykite lietuviškai ir Jūs gausite atsakymą su kainorašČiu Jūsų gimtąja kalba (visos kainos žymimos anglų svarais).

SIŲSDAMI DOVANŲ PAKIETUS PER LONDONĄ, JŪS SUTRUMPINSITE JŲ KELIĄ Į KRAŠTĄ.

Juo Greičiau, Tuo Geriau!

SPORTAS

STALO TENISAS ADELAIDĖJE

Stalo tenisą įtraukus į Australijos lietuvių sporto švenčių programą, adelaidiškiai suskato ruoštis būsimai šventei, kuri įvyks Sydnėjuje. Adelaidės lietuvių stalo teniso senieji žaidėjai: S. Urnevičius, E. Kurauskas ir Zamoiskis, rūpinasi, kad adelaidiškiai būsimoje sporto šventėje tinkamai pasirodytų, todėl ruošiamasi pravesti stalo teniso turnyrą.

Turnyras bus pravestas dviejų minusų sistema. Norintieji turnyre dalyvauti registruojasi pas E. Taparauską, 22 Melbourne St., North Adelaide. Čia bus suteikta ir smulkesnių informacijų. Turnyre gali dalyvauti klubų nariai, arba dabar įstojusieji nariais ir įmokėję metinį nario mokestį (£1). Turnyras numatoma prasidės birželio vidury ir truks apie mėnesį laiko. Po turnyro bus išrinkta 10 žaidėjų, kurie ruošis sporto šventei.

Tuo pačiu metu įvyks ir moterų stalo teniso turnyras.

KREPŠINIS ADELAIDĖJE

Vytis — North Adelaide 49:58

Gegužio 24 d. Vytis pirmame puslaiky kietai kovojusi, bet antrame netekusi geriausio centro (R. Petkūno), po penkių baudų, nors ir nepraradusi kovingumo, bet vistiek pralaimėjo. Tai ir buvo pirmas pralaimėjimas šiame žiemos turnyre.

Vytiečiai gerai žaidžia, bet silpnai dengia. Į šitai reikia atkreipti rimtą dėmesį.

Taškus pelnė A. Ignatavičius 20, Jačiunskis 16, Petkūnas 7, Kitas 3, Pyragius 2, Alkevičius 1, Visockis 0.

Moterys. Vytis — St. Mareys 37:18

Gegužio 23 d., po dviejų metų kruopštaus darbo, mūsų moterys užtikrintai laimėjo svarbias rungtynes. Pirmas puslaikis baigtas nežymiu taškų skirtumu (13:12), nes treneris E. Taparauskas atsargoj laikė geriausias žaidėjas J. Gumbytę ir O. Kelertaitę, kurios turėjo progos pasireikšti antram puslaiky.

Taškus pelnė: M. Kelertaitė 22 (rekordas), J. Gumbytė 7, O. Kelertaitė 6, Užubalytė 2, Kitienė, Ignatavičienė, Petkūnienė ir Visockienė 0.

FUTBOLAS ADELAIDĖJE

Jauniai. Vytis — Juventus 2:7

"Vyties" jauniai skaudžiai pralaimėjo. Įvarčiai R. Kalvaičio ir Bruno. Jaunių komandos kapitonas G. Kalvaitis.

Vytis — Beolgrad 3:3

Gegužio 15 d. Vytis susitiko su jugoslavų komanda, kuri, kaip ir anksčiau, pasireiškė žiauriu žaidimu. Mūsiškiai žaidė gerai. Armonas iš lietuvių buvo geriausias aikštėje. Įvarčius pelnė: A. Kitas, V. Armonas ir Bendek.

Rezervas. Vytis — Beolgrad 2:7

Jauniai. Vytis — Beolgrad 3:2.

Vytis — Cumberland 2:5

Gegužio 26 d. Vytis susitiko su lygaus pajėgumo priešu, bet teisėjo šališkumas daug prisidėjo prie pralaimėjimo. Vienu metu, kada teisėjas neužskaitė iš 26 meterų įmušto baudinio, Vytis buvo beišeinanti iš aikštės.

Vytiečiai žaidė gerai, ypatingai antram puslaiky, bet priešas turėjo daugiau laimės apšaudydamas mūsų vartus iš didelių atstumų, o vartininkas T. Visockis ne visada pajėgdavo susidoroti su šlapiu sviediniu. Šiose rungtynėse gerai pasirodė A. Kitas, Sidabras, ir Petruška.

Įvarčiai Kito ir Benedek.

Edas.

SYDNĖJAUS TINKLINIO ŽAIDĖJAMS

Ryšium su įvykstančiomis tarptautinėmis tinklinio pirmenybėmis (21 liepos Newtown Police Boy's Club) Sydnėjaus Sp. Kl. Kovo tinklinio sekcija pradeda intensyvų darbą. Treniruotės vyksta kiekvieną šeštadienį Camperdowne, 1 val. p.p. Norintieji tinklinį žaisti, bei mėgėjai, prašomi atsilankyti.

● Iš Londono pranešama, kad Anglijoj žuvo Leo Valentin, 37 m. amžiaus vyras, kada jis prisirišęs medinius sparnus iššoko iš lėktuvo 9000 pėdų augštyje. Nelaimė įvyko sparnams užkliuvus už lėktuvo uodegos. Krisdamas Valentin mėgino pasinaudoti parašiutais, bet jie neatsidarė. Valentin buvo vadinamas "paukštžmogiu", kadangi jis iš didelių augščių iššokęs ore kurį laiką sklandydavo ir paskui nusileisdavo žemėn su parašiutu.

KALENDORIUS

BIRŽELIS		1956	JUNE
P	1	Jokūbas, Galinda, Justina	
Š	2	Marcelinas, Ąžuolas, Gegužis	
S	3	Klotilda, Dievelta	
P	4	Pranciškus, Šerkšnas, Vendrė	
A	5	Bonifacas, Moletė, Kantautas	
T	6	Norbertas, Mėta, Tauras	
K	7	Robertas, Milda, Šilgaila	
P	8	Medartas, Akytė, Merūnas	
Š	9	Primas, Felicijonas, Vorilė	
S	10	Margarita, Kentminas, Romilda, Vingelė	
P	11	Bernabas, Dainius, Skirgelė	
A	12	Anupras, Rūta, Ramūnas	
T	13	Antanas, Kunotas, Minkantė	
K	14	Bazilijus Did., Butrimas	
P	15	Vitas, Gajus, Modestas	
Š	16	Justina, Jūra, Kvirinas	
S	17	Adolfas, Daumantas, Nauburė	
P	18	Marinas, Žaidrė, Gimbutas	
A	19	Gervazas, Gegužė, Ramūnė	
T	20	Silverijus, Žadvainis, Spanguolė	
K	21	Aloyzas, Rezeta, Vadulis	
P	22	Paulinas, Rytas, Ramūnė	
Š	23	Arvydas, Vanda	
S	24	Jonas Krikštytojas, Gegė, Jaukantas	
P	25	Prosperas, Mantminas, Beniutė	
A	26	Jonas ir Povilas, Jaunius	
T	27	Vladislovas, Gediminas, Nargailė	
K	28	Sionas, Gailė, Tautgaila	
P	29	Petras ir Povilas, Giedrinė	
Š	30	Emilija, Uogelė, Tautginas	

Printed by Mintis Pty. Ltd., Fredbert St,, Leichhardt, Sydney, Tel.: WB 1758, for the publisher Vytautas Simniškis, as President of the Australian— Lithuanian Community — 779 Elizabeth St., Zetland, Sydney, N.S.W. Tel.: MX 2120.